

การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Excellence Administration for Educational Opportunity
Expansion School Under Office of The Basic Education
Commission

¹อาพันธ์ชนก สวนจันทร์ ²นุชนรา รัตนศิริประภา

¹Aphanchanok Suanchan ²Nuchnara Rattanasiraprapha

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: teachertong2010@hotmail.com

Received April 8, 2026; Revised April 12, 2026; Accepted: April 30, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว และมีการวัดครั้งเดียวในลักษณะศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยคือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งสิ้น 99 แห่ง ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ความเชื่อมั่น 90% แล้วใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งประเภท ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ หรือหัวหน้างานบริหารวิชาการ และ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 297 คน เครื่องมือวิจัยมี 3 ประเภท คือ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถามความคิดเห็น และ 3) แบบยืนยันองค์ประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 96 ตัวแปร คือ 1) ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 47 ตัวแปร 2) การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน 34 ตัวแปร 3) การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 3 ตัวแปร 4) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา 6 ตัวแปร และ 5) การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 6 ตัวแปร ทุกองค์ประกอบสามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ

67.676 และ 2. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารสู่ความเป็นเลิศ; ความเป็นเลิศ; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research article aimed to study 1) the factors of the excellence administration for educational opportunity expansion school under Office of the Basic Education Commission, and 2) the confirmatory results for the excellence administration for educational opportunity expansion school under Office of the Basic Education Commission. This study was descriptive research with the one-shot, non-experimental case study design. The samples were 99 educational opportunity expansion schools under Primary Educational Service Area Office, the Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. The sample size was determined based on Yamane's Sample Size Table with a 90% confidence level. The sample was obtained from stratified random sampling. There were 297 respondents, with three representatives from each school including 1) educational opportunity expansion school directors, 2) deputy directors of academic affairs or heads of academic affairs, and 3) heads of department. The research instruments consisted of three types: 1) the semi-structured interview, 2) the opinionnaire, and 3) factors verification form. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis, and content analysis. The research results were found as follows; 1 . The factors of the excellence administration for educational opportunity expansion school under Office of the Basic Education Commission consisted of five factors 96 variables which were; 1) Skills and leadership of educational administrators 47 variables, 2) Sustainable management of educational institutions 34 variables, 3) Support and promote effective educational management 3 variables, 4) Development of student quality and potential of teachers and educational personnel 6 variables, and 5) Strategic management and quality resources 6 variables. The total variance explained by five components is 67.676 percent. And 2. The results of factor confirmatory form for all the excellence administration for educational opportunity expansion school under Office of the Basic Education Commission were accuracy, propriety, feasibility, and utility.

Keywords: Excellence Administration; Excellence; Educational Opportunity Expansion School

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสต่างๆ รวมไปถึงโรคอุบัติใหม่อื่นๆ อีกมากมาย อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของโลก ซึ่งรวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ส่งผลกระทบต่อประชากรโลกเป็นวงกว้าง ซึ่งวิกฤตการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับระบบการศึกษาหลากหลายด้านที่ทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัว ซึ่งจะเป็บบททดสอบของความจำเป็นครั้งใหญ่ในการบริหารจัดการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับความปกติใหม่ที่เกิเกิดขึ้น การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลง และท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำใหัศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ไดัรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักคิดแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ตัวตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (อุทุมพร สมศรี, 2560) นอกจากนี้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศต่างๆ โดยในส่วนของประเทศไทยได้มีการบริหารจัดการ การศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีลักษณะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ และเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยซึ่งเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบัน และอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานของระบบการศึกษาไทย คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยทำการเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น โดยเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาส หรือขยายโอกาสให้กับนักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลได้มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าวจะใช้อาคารสถานที่ และบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษา และในการดำเนินการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 มาจนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศเพิ่มขึ้นถึง 6,793 แห่ง

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามะจะเห็นได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศไทยได้กระจายสู่เยาวชนทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไปอย่างทั่วถึง ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนมากจะเปิดโอกาสให้กับเด็กที่ไม่พร้อมที่จะเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนสามัญในตัวอำเภอ รวมถึงเด็กที่มีปัญหาจากที่อื่น

เพราะฉะนั้นปัญหาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงมีมากกว่าโรงเรียนที่สอนถึงแค่ระดับประถมศึกษาเท่านั้น เพราะนักเรียนที่เรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของรุ่นพี่มัธยม นอกจากนี้ปัญหาสำคัญอันดับแรกนั้นก็คือ เรื่องการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์จะต่ำ เพราะว่าเป็นเด็กที่ไม่เก่ง เด็กที่เก่งๆ ส่วนมากก็จะเข้าไปเรียนในโรงเรียนมัธยม ส่วนเด็กที่เรียนในโรงเรียนขยายโอกาส คือ เด็กไม่มีความตระหนักรู้ และไม่ได้สนใจที่จะเรียน เพราะมองอนาคตไม่ออก จึงไม่รู้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และจากการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษา กลุ่มพื้นฐานค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้ที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ค่าเฉลี่ยเทียบร้อยละ 47.65 และตัวบ่งชี้ทุกตัวในกลุ่มอัตลักษณ์ และกลุ่มมาตรการส่งเสริมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก โดยสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานมีผลประเมินในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ค่าเฉลี่ยเทียบร้อยละ 29.50 และผลการเปรียบเทียบพัฒนาการผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบ พบว่า ส่วนใหญ่มีผลการประเมินลดลง 2 ระดับ คือ รับรอง > ไม่รับรอง ร้อยละ 30.35 รองลงมา คือ คงที่สามรอบ คือ ดี > ดี ร้อยละ 12.73 เพิ่มขึ้น 2 ระดับ คือ ไม่รับรอง > รับรอง ร้อยละ 9.22 และลดลง 1 ระดับ คือ ดีมาก > ดี ร้อยละ 8.87 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.2559 - 2563) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็นระดับการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาในแต่ละด้านจากจำนวนสถานศึกษาที่สำนักงานได้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน มีผลประเมินเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 99.92 และมีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ควรได้รับการพัฒนา ร้อยละ 0.08 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มีผลประเมินเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 99.97 และมีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ควรได้รับการพัฒนา ร้อยละ 0.03 และมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน มีผลประเมินเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 99.97 และมีผลประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ควรได้รับการพัฒนา ร้อยละ 0.03 (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2565) โดยการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.2559 - 2563) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีผลการประเมินที่ยังคงมีจุดที่ควรได้รับการปรับปรุง และพัฒนาเพื่อให้สถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศต่อไป ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวจึงส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างยากลำบาก รวมไปถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานของการศึกษาที่นับว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งนักเรียนทุกคนจึงควรได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นเลิศ โดยจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนากระบวนการศึกษาไปสู่ระบบการศึกษาที่มีศักยภาพสูง (High Performing Education System) และประเด็นสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา คือ การที่มีโรงเรียนดีมีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่นำไปสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และจากสภาพปัญหา และความจำเป็นดังกล่าวจึง

กลายเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในสภาพการเปลี่ยนแปลงของปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ และเชิงปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว และมีการวัดครั้งเดียวในลักษณะศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 6,793 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 99 แห่ง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ซึ่งแบ่งกลุ่มของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ออกเป็น 6 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกับประชากรในแต่ละภูมิภาค โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ หรือหัวหน้างานบริหารวิชาการ และ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 297 คน ซึ่งเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยผู้วิจัยได้รับการตอบกลับคืน จำนวน 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีด้วยกัน 3 ประเภท คือ

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารวรรณกรรมต่างๆ และงานวิจัยเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาไปเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือ ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์สำหรับการพิจารณากำหนดตัวแปรในการวิจัย เรื่อง

การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ได้ออกแบบแบบสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (Likert, 1961)

3) แบบยืนยันองค์ประกอบ (Factor Confirmatory Form) โดยเป็นแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยได้ออกแบบข้อคำถาม เป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณายืนยันผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือ โดยจำแนกตามประเภทของเครื่องมือวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีการดำเนินการสร้าง และพัฒนา ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากตำรา เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งต่างประเทศ และไทยเพื่อนำมาสร้างเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ยกร่างเครื่องมือโดยกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 สังเคราะห์ตัวแปรทั้งหมดที่ได้มาจากขั้นที่ 1 เพื่อนำไปเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำร่างเครื่องมือส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความครอบคลุม สอดคล้อง และเหมาะสมหรือไม่ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ขั้นที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ขั้นที่ 4 นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นที่ 5 มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำไปปรับให้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) มีการดำเนินการสร้าง และพัฒนา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตำรา เอกสาร และกำหนดกรอบแนวคิดโดยการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) จากตำรา เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศ และไทย รวมไปถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

(content analysis) เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดของการวิจัย และตัวแปรที่ต้องการศึกษาแล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรจากขั้นที่ 1 มาสร้างแบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณา

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหาด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC ทุกข้อ เท่ากับ 1.00 จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 10 แห่ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับการวิจัยครั้งนี้ โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 5 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ผลการทดลองใช้ พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.984

ขั้นที่ 6 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นที่ 5 มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบยืนยันองค์ประกอบ (Factor Confirmatory Form) มีการดำเนินการสร้าง และพัฒนา ดังนี้

ขั้นที่ 1 เมื่อได้ผลการวิจัยมาแล้ว จึงกำหนดประเด็นต่างๆ ให้ครอบคลุมกับผลการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

ขั้นที่ 2 ดำเนินการนำร่างเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นที่ใช้ในการยืนยันผลการวิจัย ว่า มีความครอบคลุม หรือไม่ ซึ่งได้กำหนดประเด็น คือ มีความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

ขั้นที่ 3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำแบบยืนยันองค์ประกอบส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการยืนยันผลการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือวิจัย ทั้ง 3 ประเภท ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อทำหนังสือราชการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และแจ้งสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกขั้นตอน

2. การเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ (Semi-Structured Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

3. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ออกเป็น 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีผู้ช่วยวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ธุรการทุกโรงเรียนที่เก็บข้อมูล

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรง และเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นโดยการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หรือในแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form) โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล คือ ทำการจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือการเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการจัดส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย เอกสารประกอบด้วย คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ซองปิดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัย จากนั้นทำการส่งถึงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอรับแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ด้วยตนเอง หรือทางแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form)

4. การเก็บข้อมูลการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้แบบยืนยันองค์ประกอบเพื่อการยืนยันการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอน และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยจำแนกตามประเภทของเครื่องมือวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งปัจจุบัน และสถานที่ทำงาน ซึ่งพิจารณาจากตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์สำหรับการพิจารณากำหนดตัวแปรในการวิจัย เรื่อง การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นจากประเด็นการสัมภาษณ์ ซึ่งพิจารณาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณากำหนดตัวแปรในการวิจัย โดยใช้ค่าความถี่ (frequency)

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวกับตัวแปร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ และคานท์ (Best and

Kahn, 2006) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบแวนแมกซ์ (Varimax Rotation) เกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Value) เท่ากับ หรือมากกว่า 1 ขึ้นไป และมีตัวแปรที่สังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบ ไม่น้อยกว่า 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) (Kaiser, อ้างถึงใน Quoted Kaiser in Barbara G. Tabachnick and Linda S. Fidell, 1983) และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (Howard, L. B. and Comrey, A. L., 1992)

3. แบบยืนยันองค์ประกอบ (Factor Confirmatory Form) มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยชื่อ - นามสกุล ตำแหน่งปัจจุบัน และสถานที่ทำงาน ซึ่งพิจารณาจากตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ตรวจสอบการยืนยันองค์ประกอบ โดยใช้สถิติพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็น ซึ่งพิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยใช้ค่าความถี่ (frequency)

ผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า ตัวแปรทั้งหมด มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 3.88 – 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.51 – 0.99 ตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) สูงสุด คือ ตัวแปรที่ 54 มีการมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยการผลิต และการใช้จ่ายประจำปีที่เหมาะสม และชัดเจน รวมถึงมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.68) ส่วนตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ต่ำสุด คือ ตัวแปรที่ 153 ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.63) และตัวแปรที่ 154 ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถ และสร้างคุณค่าให้กับตนเองตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 69 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 86 ข้อ และ 2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett’s Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation)

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล

KMO and Bartlett’s Test		
Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy		0.901
Bartlett’s Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	71482.241
	df	10878
	Sig.	0.000

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล จากค่า KMO ของข้อมูลตัวแปรการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่า KMO เท่ากับ 0.901 ซึ่งมากกว่า 0.80 และเข้าใกล้ 1.00 ซึ่งหมายถึงข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett’s Test of Sphericity พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 71482.241 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กัน และเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ แต่ละองค์ประกอบ (Component) มีค่าไอเกน (Eigen Value) เท่ากับ หรือมากกว่า 1 ขึ้นไปตามวิธีของ Kaiser และค่าน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละตัว (Factor Loading) มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป โดยผลการสกัดองค์ประกอบพบว่า ได้จำนวนองค์ประกอบตามเงื่อนไขข้างต้น จำนวน 11 องค์ประกอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความแปรปรวนของตัวแปรองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ (component)	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวน (Eigen Value)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)	ค่าความแปรปรวน (Eigen Value)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)
1*	81.637	55.160	55.160	39.547	26.721	26.721
2*	9.219	6.229	61.389	33.086	22.355	49.077
3*	7.165	4.841	66.231	10.784	7.287	56.363
4*	3.920	2.649	68.879	10.468	7.073	63.436
5*	3.234	2.185	71.064	6.275	4.240	67.676
6	2.810	1.899	72.963	4.488	3.033	70.709
7	2.221	1.500	74.463	3.138	2.120	72.829
8	1.446	0.977	75.440	2.792	1.887	74.716
9	1.361	0.919	76.360	2.025	1.368	76.084
10	1.228	0.830	77.189	1.470	0.993	77.077
11	1.119	0.756	77.946	1.285	0.868	77.946

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method: Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนแบบวาริแมกซ์ (Varimax Rotation) ซึ่งมีองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) เท่ากับ หรือมากกว่า 1 ขึ้นไปตามแนวคิดของ Kaiser จำนวน 11 องค์ประกอบ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ทั้งหมดเท่ากับ ร้อยละ 77.946 และเมื่อพิจารณาความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen Values) ที่เท่ากับ หรือมากกว่า 1 ขึ้นไป ในการเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบที่ต้องมีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามแนวคิดของ Kaiser และค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ของแต่ละตัวแปร มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปนั้น พบว่า มีจำนวน 5 องค์ประกอบเท่านั้นที่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา

ตารางที่ 3 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลำดับที่	ชื่อองค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)
1	องค์ประกอบที่ 1	47	0.600 – 0.872
2	องค์ประกอบที่ 2	34	0.608 – 0.852
3	องค์ประกอบที่ 3	3	0.600 – 0.745
4	องค์ประกอบที่ 4	6	0.639 – 0.778
5	องค์ประกอบที่ 5	6	0.626 – 0.702
รวม		96	0.600 – 0.872

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบที่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น มีจำนวน 5 องค์ประกอบ มีจำนวนตัวแปรสำคัญที่อธิบายองค์ประกอบทั้งสิ้น 96 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.600 – 0.872 โดยมีจำนวนตัวแปรสำคัญที่อธิบายองค์ประกอบได้มากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 1 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 47 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.600 – 0.872 และตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา” องค์ประกอบที่ 2 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 34 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.608 – 0.852 และตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน” องค์ประกอบที่ 3 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.600 – 0.745 และตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ” องค์ประกอบที่ 4 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.639 – 0.778 และตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา” และองค์ประกอบที่ 5 บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.626 – 0.702 และตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ”

2. ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลการยืนยันองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยแต่ละท่านมีความเห็นตรงกันว่า มีความถูกต้อง (Accuracy) จำนวน 5 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100 ความเหมาะสม (Propriety) จำนวน 5 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100 ความเป็นไปได้ (Feasibility) จำนวน 5 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100 และความเป็นประโยชน์ (Utility) จำนวน 5 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยรวมองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และ องค์ประกอบที่ 5 การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 คือ การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นพหุองค์ประกอบ ทั้งนี้เพราะว่าองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผลจากการวิเคราะห์ที่ทำให้ทราบถึงการบริหารที่จะนำไปสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน รวมทั้งการบริหารทรัพยากร การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความเป็นเลิศกับโรงเรียน ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้รู้สึกว่าคุณค่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน จำเป็นที่จะต้องช่วยพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นทีม และสามารถสร้างเป็นวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อให้การบริหารสู่ความเป็นเลิศสามารถบริหารจัดการได้อย่างเต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตลอดจนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปีเตอร์ และคณะ (Peters et al.) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะแห่งความเป็นเลิศในเชิงวิชาการบริหาร ซึ่งเรียกว่ารูปแบบ “McKinsey 7-S Framework” โดยประกอบด้วย (1) โครงสร้าง (structure) (2) กลยุทธ์ (strategy) (3) บุคลากร (staff) (4) รูปแบบ (styles) (5) ระบบ (systems) (6) ค่านิยมร่วม (shared values) และ (7) ทักษะ (skills) (Peters et al., 1982) และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ โดยยึดหลักการบริหารจัดการ และแนวทางที่จะมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มีทั้งหมด 10 ด้าน คือ (1) ผู้นำองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจน (2) ยึดการเรียนรู้เป็นแกนกลาง (3) การเรียนรู้ขององค์กร (4) การให้คุณค่าแก่บุคลากร และผู้มีส่วนร่วม (5) ความคล่องแคล่วกระตือรือร้น (6) การมองอนาคต การพัฒนาองค์กรให้มีความยั่งยืน (7) การจัดการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม (8) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ/สังคม (9) การมุ่งเน้นผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่าองค์กร และ (10) การบริหารจัดการเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐมนต์ ชาญเชิงคำ ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (3) การวางแผนกลยุทธ์ (4) การพัฒนาศักยภาพครู (5) การส่งเสริมการจัดการศึกษา (6) การควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงาน (ณัฐมนต์ ชาญเชิงคำ, 2560) อีกทั้งยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนนท์ วิทยาประโคน ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการนำองค์กร (2) ด้านการจัดการแผนยุทธศาสตร์ (3) ด้านยึดประโยชน์ต่อผู้รับบริการ (4) ด้านการวัดผล การวิเคราะห์ผล และการจัดการเรียนรู้ (5) ด้านพลังมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (6) ด้านการจัดการระบบ และ (7) ด้านผลสัมฤทธิ์ (ญัฐนนท์ วิทยาประโคน, 2563) จากแนวคิด และงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน 3) การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และ 5) การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบเหล่านี้มีความสอดคล้องกับโมเดล McKinsey 7-S Framework อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในมิติของกลยุทธ์ (Strategy) ทักษะ (Skills) และบุคลากร (Staff) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขับเคลื่อนองค์กร ขณะเดียวกันยังสะท้อนถึงหลักการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการเชิงระบบ และการมุ่งเน้นผลลัพธ์เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรในระยะยาว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ว่า การนำองค์กรด้วยภาวะผู้นำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นกลไกสำคัญที่ขาดไม่ได้ ซึ่งความสอดคล้องทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีลักษณะเป็นพหุองค์ประกอบที่ต้องอาศัยการทำงานเชิงบูรณาการร่วมกัน เพื่อหลอมรวมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีความสามัคคี และสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างเต็มศักยภาพ และยั่งยืน

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 คือ ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ทั้งนี้เพราะผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และ องค์ประกอบที่ 5 การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และนอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้ เมื่อได้พิจารณาองค์ประกอบแล้วนั้น มีความครอบคลุม และตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบสามารถนำไปเป็นวิธีการในการบริหารสู่ความเป็นเลิศได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า การบริหาร

องค์กรสู่ความเป็นเลิศ โดยยึดหลักการบริหารจัดการ และแนวทางที่จะมุ่งสู่ความเป็นเลิศ มีทั้งหมด 10 ด้าน คือ (1) ผู้นำองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจน (2) ยึดการเรียนรู้เป็นแกนกลาง (3) การเรียนรู้ขององค์กร (4) การให้คุณค่าแก่บุคลากร และผู้มีส่วนร่วม (5) ความคล่องแคล่วกระตือรือร้น (6) การมองอนาคต การพัฒนาองค์กรให้มีความยั่งยืน (7) การจัดการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม (8) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ/สังคม (9) การมุ่งเน้นผลลัพธ์ และการสร้างคุณค่าองค์กร และ (10) การบริหารจัดการเชิงระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมโภชน์ นพคุณ ที่กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพจะมีรูปแบบกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่ลักษณะเป็นระบบขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ ควบคุม กำกับ ติดตามตรวจสอบได้ และประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนเป็นระบบขั้นตอน สามารถนำผลการเปรียบเทียบได้จากผลการวิจัยตามหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง (นบส.) ของสำนักงาน ก.พ. ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 9 ประการ คือ (1) การบริหาร – ผู้นำ (2) การบริหารคน (3) นโยบาย และกลยุทธ์การบริหาร (4) การจัดการทรัพยากรในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา (5) กระบวนการปฏิบัติงาน (6) ความพึงพอใจของครู (7) ความพึงพอใจของลูกค้/ประชาชน (8) ผลกระทบต่อสังคม/ท้องถิ่น และ (9) ผลลัพธ์จากการบริหารจัดการ (สมโภชน์ นพคุณ, 2563) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุศาสน์ มวมขุนทด ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า มีการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงานการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครอบคลุมกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การจัดการบุคลากร 4) การบริหาร และการปฏิบัติงาน 5) การวัดประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 6) ผลลัพธ์ 2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ และเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สาระสำคัญของรูปแบบ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (1) ส่วนที่ 1 ประเด็นการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (2) ส่วนที่ 2 กระบวนการ/วิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (3) ส่วนที่ 3 โครงการสำหรับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 4) การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (อนุศาสน์ มวมขุนทด, 2568) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อร่าม วัฒนะ ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า 1. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) คุณภาพครู (3) การวางแผนกลยุทธ์ (4) เครือข่ายความร่วมมือ (5) คุณภาพนักเรียน (6) การบริหารจัดการ (7)

การพัฒนาบุคลากร 2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และกระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ส่วนที่ 3 เจาะลึกความสำเร็จ และ 3. การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (อร่าม วัฒนะ, 2561 จากแนวคิด และงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในทางปฏิบัติ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็น ตัวแปรที่ครอบคลุมมิติการบริหารในสถานศึกษาอย่างครบถ้วน โดยองค์ประกอบเหล่านี้เห็นได้ชัดจากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศผ่านการบริหารจัดการเชิงระบบ และการมองอนาคต รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ สมโภชน์ นพคุณ ที่เน้นว่าสถานศึกษาคุณภาพต้องมียุทธศาสตร์ที่ตรวจสอบได้ชัดเจน และมีผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยหลักในการบริหารงานภาครัฐระดับสูง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ว่า รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องมีการบริหาร และโครงการที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Best Practice) และองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำ เครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์สูงสุดในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา จึงทำให้องค์ประกอบมีความถูกต้อง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ที่สอดคล้องกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แสดงองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากแผนภูมิที่ 1 อธิบายแผนภูมิได้ว่าองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ จำนวน 96 ตัวแปร ดังนี้ 1) ทักษะ และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างยั่งยืน 3) การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และ 5) การบริหารเชิงกลยุทธ์ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการยืนยันการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 องค์ประกอบ 96 ตัวแปร มีความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรนำข้อค้นพบไปกำหนดนโยบาย หรือกฎระเบียบต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศให้มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาปฏิบัติแก่ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำข้อค้นพบไปกำหนดเป็นแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการปฏิบัติร่วมกันในการบริหารสู่ความเป็นเลิศกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีการสนับสนุนการสร้างคู่มือในการบริหารสู่ความเป็นเลิศในระดับสถานศึกษาต่อไป

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรมีการส่งเสริม และมีการสนับสนุนให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และควรมีการส่งเสริม และมีการสนับสนุนให้มีการประเมินความเป็นเลิศ โดยการนำแนวทางจากงานวิจัยนี้มาใช้ประกอบการประเมินเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถนำวิธีการจากตัวแปรแต่ละองค์ประกอบที่ได้ค้นพบไปใช้พัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง “การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” หรือศึกษาเรื่อง “การบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโรงเรียนในระดับประถมศึกษา โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา รวมไปถึงในวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีความเป็นเลิศในทุกด้านต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเรื่อง “เปรียบเทียบการบริหารสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน” เพื่อเป็นการเปรียบเทียบหาจุดเด่น จุดด้อยในการพัฒนาโรงเรียน และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน และนำจุดเด่น จุดด้อยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ควรมีการศึกษา “แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ” ของสถานศึกษาในระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และเพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดมาตรฐานการบริหารจัดการงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐนันท์ วิทยาประโคน. (2563). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. *ดุชนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์ สาขาวิชาภาวะผู้นำ และการบริหาร*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ณัฐมนต์ ขาญเชิงคำ. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ดุชนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมโภชน์ นพคุณ. (2563). *รูปแบบกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 มกราคม 2565 จาก <https://wow.in.th/0uE76>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *หลักการบริหารสถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมการดูแลด้านจิตสังคมในสถานศึกษา ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2565). *รายงานประจำปี 2565*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 17 เมษายน 2566 จาก <https://online.fliphtml5.com/ukfek/mnyu/#p=17>.
- สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) ของสถานศึกษาชั้น*

- พื้นฐาน. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 ธันวาคม 2565 จาก
<https://www.onesqa.or.th/upload/download/201704271505239.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- อนุศาสน์ มวมขุนทด. (2568). “รูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1”. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 10(1), 1292 – 1302.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. *ดุชนิพนธ์ ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อุทุมพร สมศรี. (2560). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 8, (น. 3126 – 3133). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. (2006). *Research in Education*. (10thed.). Massachusetts: Pearson Education Inc.
- Howard, L. B. and Comrey, A. L. (1992). *A first course in factor analysis*. (2nded.). Hillsdale: N. J. Lawrence Erlbaum Association Publishers.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5thed.). New York: Harper & Row Publishers.
- Quoted Kaiser in Barbara G. Tabachink and Linda S. Fidell. (1983). *Using Multivariate Statistics*. New York: Haper & Row.
- Likert, R. (1961). *The Human Organization*. New York: Mc Graw-Hill.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An introduction Analysis*. New York: Harper & Row, Publishing.
- Peters, T. J., et al. (1982). *In Search of Excellence: Lesson from America's Best-run Companies*. New York: Harper and Row Publishers.

